

Krúdy-ásatások

Hatvankét évvel halála, majd a teljesítménye iránt méltó figyelmet ébresztő későbbi reneszánsza, egy 33, s egy félbemaradt, 20 kötetes életműsorozata és számos egyedi kiadvány után Krúdy Gyulának még mindig szép számmal akadnak korabeli sajtótermékekben rejtőző, gyakorlatilag hozzáférhetetlen írásai.

Elképesztő adat: Krúdy életének utolsó két évtizedéből (az első világháború kitörésétől 1933-ban bekövetkezett haláláig), amikor a publicisztika legalább akkora szerepet játszott írói működésében, mint a szépirodalom, közel hatszáz napilapcikk, tárca, színes írás várt felfedezőire és kiadójára – mind olyan szövegek, melyek megjelenésük óta kutakodó irodalomárokon kívül nem találkoztak más olvasóval.

Honnan ez a Jókaiéval vetekedő írói termékenység?

Talán feleletül szolgál ez a kis anekdota. Egy alkalommal Krúdy az Otthon Körben kártyázott – és vesztített. Tollat, tintát, papírt kért a pincértől, sebtében egy tárcát kanyarított, majd egy hordárral elküldette friss kéziratát valamelyik szerkesztőségbe. A redaktorok akkor még azonnal, olykor zsebből fizettek – volt miből folytatni a játékot. Mikor az újonnan szerzett honorárium is elszűzött, Krúdy megismételte a pénzszerző műveletet. Kisvártatva az újabb koronák vagy pengők is idegen zsebbe vándoroltak. Ki tudja, hány

cikk születik még aznap, ha nem fordul a szerencse, vagy nem jön a partinak véget vető hajnal?

Ha nem igaz e történet, akkor is jellemző. „Pénzt akart keresni, és ahelyett remekműveket írt.” Szerb Antal megállapítása a legtalálóbban jellemzi Krúdy életmódját és munkamódszerét. Az írás folyamata, a mesélés, az emlékezés, a történetmondás fontosabb lehetett számára, mint a téma, vagy akár az a tény, hogy melyik lapnak, kiadónak viszi, küldi kéziratát, amelyen talán még meg sem száradt a tinta. Mégis minden lényeges történés, ami a kortársait foglalkoztatta, érintette, belekerült publicisztikáiba. Cikkei akár a magyar valóság enciklopédiájaként szolgálhatnak.

Az ebben a kétkötetes összeállításban megjelenő száztizenkét írás bizonyára meglepi majd azokat, akik azt hiszik, jó ismerői Krúdy-nak. Ha nem alakítja is gyökeresen át, de módosíthatja, árnyalhatja a publicista Krúdyról kialakult képünket, melyet a háborúellenes és a forradalmak idején keletkezett cikkeinek állandó újraközlésével sulykoltak belénk az elmúlt évtizedek során, miközben háborúpárti és Trianon sebei fölött borongó írásai rendre kimaradtak mindenféle összeállításból. Természetesen nem arról van szó, hogy *A vörös postakocsi* és a *Szindbád* írója egy csapásra militaristává lett volna az első vilá-

**Krúdy Gyula:
Öreg szó
az ifjakhoz I-II.
Aqua.
540 oldal, fűzve 980 Ft.**

háború kirobbanásakor, miként tanácsköztársasági tárgyú lelkendezései se változtatták őt forradalmárrá.

Az újságíró Krúdy a napisajtó robotosainál jóval érzékenyebben követte az eseményeket. Soha nem vált politikai pártok szócsövénvé, de nem is függetleníthette magát a közeseményektől, azoktól az érzésektől, gondoktól, bajoktól, melyeket mindenki átélt. A háború ünneplése alig fél év múltán eltűnik írásaiból, helyét az áldozatok iránti részvét, az elvesztett béke siratása foglalja el. Trianon utáni kesergései pedig nem pusztán a terület- és emberveszteségeket veszik számba, hanem minden nosztalgiáikkal, múltat dicsőítő emlékezésükkel akaratlanul is azt a civilizációs törést szemléltetik, melyet az első világháború hozott a történelemben.

Krúdy Gyula munkáinak kritikai kiadása egyelőre az álmok birodalmába tartozik. Ez a publicisztikai válogatás XX. századi irodalmunk egyik óriásának eddig elhallgatott, árnyékban hagyott arculatát szeretné megmutani, újabb lépést telve a minél teljesebb Krúdy-kép felé.

Kelecsényi László